

DOMOLJUB.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Priloga „Slovenca“.

Izhaja vsak prvi in tretji četrtek meseca. Ako je ta dan praznik, izide „DOMOLJUB“ dan poprej. Cena mu je 80 kr. za celo leto; 40 kr. za pol leta. Naročniki „Slovenca“ ga dobivajo zastónj. — Spisi in dopisi naj se pošiljajo: Uredniku „DOMOLJUBA“ Ljubljana Trnovo; naročnina in inserati pa opravištvu v semeniških ulicah št. 2. — Naznanilo stane 8 kr. za dvostopno petit-vrsto, če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat, in 15 kr., če se tiska trikrat. Večkratno tiskanje je še veliko ceneje.

Štev. 9.

V Ljubljani, 31. oktobra 1888.

Letnik I.

Državni zbor.

Poslanci avstrijskih dežel so se zopet zbrali 24. oktobra na Dunaju v državnem zboru. Med tem časom se je marsikaj tam premenilo; več poslancev je umrlo, enega so celo zaprli, ker je preveč na Prusko škilil, namestu teh so novi poslanci izvoljeni; tudi nova ministra sta se pokazala državnim poslancem. Judje in liberalci posebno pihajo zoper grofa Schönborna, a to samo zato, da bi vlado strašili; mi smo bili s prednikom njegovim, Pražakom, popolno zadovoljni, bil je edin Slovanom naklonjen minister, novi minister pa more še le pokazati, kakošen da bo, potem bomo še le smeli sodbo o njem izreči; sploh se mi kot katoličani in Slovenci ne moremo ogrevati za ministre, ki si celo ne upajo dovoliti, da bi se državnemu zboru predložila postava za versko šolo, kaj še le, da bi jo potrdili. Dokler ne pridejo pri nas taki možje do vlade, ki bodo prepričani, da le verska šola more državi izrejevati svojega namena vstrašili nobenih kričočev, toliko časa nimamo kaj boljšega pričakovati od visoke mize. — Denarni minister Dunajevski je preračunil, da bo letos v državi za 169.459 gld. več dohodkov, kakor pa troškov, toda taki računi navadno do konca leta niso veljavni. Da je pa račun tako ugoden, to storijo novi davki, ki dajo za žganje 19,179.800 gld.; sladkor 2,957.500 gld., tobak 2,667.500 gld. skupaj

24,804.800 gld. Kakor torej vidimo, so žganjarji, tobakarji in „kofetarice“ ustavile pri nas vedni primanjkljaj v državni blagajnici. Vse to pa in še več bodo pogoltnili troški za vojaške potrebe, ki se množe vsako leto in zato je le prazna obljuba ministrova, da se bodo v prihodnje odpravili nekateri posebno hudi davki. — Sploh pa se ne vé, koliko časa bodo še gospodovali sedanji ministri, zakaj Poljaki so se začeli zopet nekoliko bolj nagibati proti liberalcem; kjer jim bo več dobička kazalo za-se, tje se bodo pa obrnili. — Gotovo pa je, da se morajo v Avstriji katoličani še poskusiti v ognju poskušnje, da se morajo vzbuditi iz svojega mnogoletnega dremanja, predno se bo pri nas na bolje obrnilo, in zato se nam je bati še brezozirne liberalne vlade, ki bo naravnost povedala in pokazala, da hoče vladati brez Boga; tudi te se katoličani ne bomo vstrašili, zakaj stiskana cerkev je še v vsakem boju slednjič zmagala, ker so se njeni vojaki v boju očistili, ker so spoznali svoje sovražnike in se zato borili in zmagali z zedinjenimi močmi. — Mi torej od sedaj zborujočega državnega zbora ne pričakujemo nič posebnega, dovolil bo vladi denar, da gospodari naprej, poslanci se bodo med seboj nekoliko polasali, dima bo veliko, ognja pa malo in slednjič se bodo poslanci kakor vselej vrnili domu polni — praznih obljub.

Kaj je novega po svetu?

Deželni zbori po **Avstriji** so končali ali saj pretrgali svoja zborovanja. Kranjski deželni zbor je med drugim sklenil, skrbeti in tudi z denarjem podpirati, da se čem preje zida železnica na Dolenjsko, v Kamnik in Trzin, dalje je dovolil, da se zopet zida v Ljubljani deželno gledališče ali „teater“, ki bi stal 190.000 gld. — Na **Nemškem** imajo sedaj volitve; nekateri nemški škofje priporočajo svojim vernim, da naj z vsemi močmi delajo, da pridejo v postavo-dajalne zборе možje, ki se bojijo Boga in spoštujejo cesarja. — Na **Francoskem** mislijo ustavo premeniti; toda kaj pomaga postave preminjati po besedi, ako vedno še ostane isti brezverski, krivični duh. — Med **Rusi** in **Turki** se vrše pogovori, kako bi se te dve državi približali in se v potrebi branili in podpirali. Ko bi se to zgodilo, potem bi bilo

tujim državam zaprto črno morje in s tem bi postala tudi ruska beseda veliko bolj veljavna na Balkanu. — Na **Srbskem** so razmere vedno bolj napete in zamotane; kralj se je ločil od kraljice in srbski metropolit ali nadškof Teodozij je v uradnem listu razglasil pismo, da sta po cerkvenih določilih ločena kralj in kraljica. Koliko pač mora biti vredna pravoslavna ali razkolna cerkev, da se cerkveni predstojnik sam očitno pregreši zoper cerkvena določila. Pa saj je moral storiti, ako je hotel še v službi ostati; dva druga škofa nista hotela tega potrditi in vlada jih je takoj odstavila. Hvalimo Boga, da smo v katoliški cerkvi, ki spoštuje vladarja, pa neče biti njegova ampak božja služabnica in prosimo ga, da se tudi razkolniki kmalu povrnejo v katoliško cerkev!

Kaj je novega po Slovenskem?

Iz **Šmartna pri Litiji**. (Samoumornik. — Letina.) V ponedeljek 22. oktobra popoldne našel je tukajšnji mizar Jože Regali v bližnjem gozdu „cerkovniku“ na smreki obešenega neznanega človeka okoli 40 let starega. Pri sebi imel je samo 2 kr. denarja, en molek in ruto z črkami J. P.

Letina pri nas je bolj srednja, krompir in koruza sta obrodila bolj srednje, ajda je polna, sadja

je bilo še precej, tako da bomo že prebili za eno leto, le uživajmo zmerno in Boga hvalimo — za dobroto.

Iz **Gornjega Bernika**. V noči 10. oktobra ob eni uri nas je glas zvona iz spanja poklical, gorelo je namreč na podu posestnika Jožefa Kroparja, zažgala je menda zlobna roka. Nevarnost je velika pretela, ker bližnji sosedje imajo večinoma lesena

Pod lipo.

Čez sedem let.

I.

„Ivan, lepo te prosim, nikar ne hodi na lov. Vselej se bojim, da si ti kaj žalega ne primeri na potu.“ „Nič se ne boj, draga moja žena, za-me; velikrat sem že šel s puško na rami od doma, pa do danes sem prišel še vselej zdrav in vesel domu.“ „Vem, da je vsaka moja beseda zastonj, a ne morem si kaj, tako tesno mi je danes pri sreči, ko odhajaš.“ — „Nič se ne straši, zvečer te razveselim z lepim divjim petelinom. Z Bogom, Marija.“

Tako sta se Ivan in Marija, njegova žena, poslovila neki dan. — Na lovu je bilo prav prijetno in tudi lovecem se ni bilo treba skrivati, ko so se vračali domov, a vsi se niso vrnili. Ivan je zaostal; ob neki trš se je izpodtaknil, si nekoliko spahnil nogo ter kakih par sto korakov zaostal za tovariši. Komaj ga pogrešijo spremljevalci, začujejo strel in ko prihité, najdejo prijatelji Ivana umirajočega. Kaj

se je zgodilo? — Pogledajo puško, bila je nabasana, strel je torej priletel od drugod. Preiščejo ga in manjkalo je Ivanu zlate ure in verižice, bil je tudi brez denarja. Vse je bilo jasno. Ropar ga je zalezal, umoril in oropal.

Skrbni Mariji, ženi Ivanovi, se je grozna slutnja vresničila. Mislili so, da bo obnemogla od žalosti; vendar vera v previdnost božjo in nje mladost ste jo ohranili živo. Toda od takrat ni več slekla črne žalujoče obleke in nikamor se ni pokazala, razven v cerkvi, v hišah revežev, posebno bolnikov, da je s svojim obilnim premoženjem lajšala ubogim njih trpljenje.

Hodila je rada na kraj, kjer so ji vstrelili moža. Lepo kapelico je postavila ondi pod košatim hrastom, postavila vanjo podobo Žalostne Matere božje ter pri njej iskala tolažbe. — Nekega dne zagleda nenkrat na tem kraju za skorjo hrastovega debla nekaj belega. Skorjo odlušči in v roki ima košček zavitega, prestreljenega papirja. Roka se ji začne tresti. „Kaj“, si misli, „ko bi bil ropar, katerega so zastonj iskali, ravno s tem papirjem basal svojo puško?“ Varo odvijte papir in sem ter tje bere

poslopja. Vendar smo ogenj hitro omejili, ker bile so namočene strehe, od druge strani gre pa vsa čast načelniku, občinskemu svetovalcu in posestniku Andreju Kepcu, in njegovim zvestim pomagačem, ker so bili hitro z brizgalnico na mestu požara. V dobri uri je bil ogenj uničen do zadnje iskre. Na tisoče novecev se je zavarovalnicam z brizgalnicami prihranilo.

Z Dobrne. Letos je poteklo sto let, kar so ustanovili sosednjo faro sv. Jošta na Kozjaku. Stoletnico so tam slovesno obhajali v nedeljo dne 29. julija. Od fare Dobrnske so odluščili 17 hiš. Izmed gospodarjev teh hiš bi jeden zopet rad postal farnik Dobrnski. Lani je poskusil to doseči na čisto lahek način. Ljudje znajo, da cesta pred njegovo hišo dela mejo med obema farama, vsled tega si je novo poslopje postavil na drugo stran steze. Toda dobra dušica je v naglici napravil račun brez gospodarja, vsaj za zdaj. V okolici Brdce so novejši fari pripisali več gospodarjev, katerih imena je na Dobrno naznanil dekan J. pl. Jakomini od Nove-cerkve dne 13. decembra 1787. Dne 18. decembra so določili mejo: Od vrha Rudečje po Alekševem bregu mimo Šumka proti Okrožniku, zatem po cesti v Gorico, odtod po hribovju severno od zgornjega Šentočnika do meje fare Vitanjske. Ljudstvu na Brdcah to ni bilo všeč. Prosili so, naj bi se preklicalo določilo, katero jih sili k sv. Joštu. Zadevo je vodil neki Korenjak, podpiral ga je Robida, najemnik posestva Lemberg. Dne 14. junija je župnik Dobrnski, g. Perkan, okrožni urad ali gospodsko v Celji prosil, naj bi ljudstvo potolažila.

Ze s pismom sledečega dne se je župniku odgovorilo, da se je reč naznanila deželnemu oblastvu v Gradec. Ker je na odgovor od tam težko čakal, je dne 30. junija gosp. župnik osebno premeril pot med Dobrno, Brdca in sv. Joštom; spremljala sta ga: Martin Krušič, podložnik pod Dobrno, in Tomaž Škarlin, podložnik Novograjski. Rekli so, da je do Dobrne sicer bliže a težavnejše, nego-li proti sv. Joštu. To so dne 2. julija naznanili v Celje, odkodar se jim je 7. julija pismeno namignilo, da naj potrpijo, dokler pride naročilo iz Gradca. A to se je zgodilo še le čez leto dni, namreč 3. septembra, iz Celja so pa dalje poslali dne 14. septembra, naznanivši, da je tudi škofijstvo Lavantsko privolilo, naj Brdce ostanejo pri Dobrni.

Iz Kopra, 14. oktobra. Ves Koper je kakor velik vinski hram. Črna in bela kapljica se pretaka za onega, ki ima kaj cvenka. „Refošk“ in sladki „muškát“ se dobita po primerni ceni. Ako je resnično nedolžno obrekovanje, da ženske ljubijo bolj sladke nego grenke in kisle stvari, gotovo bi tudi krčmarji po Slovenskem dobro točili okusni muškát. Na noge torej, komur je mar „božja kapljica“.

Koroško. Kako prav je imel koroški poslanec Gr. Einspieler, da je v deželnem zboru zagovarjal katehete, da vestno spolnujejo svojo dolžnost, pričajo mnogi dopisi, ki jih pošiljajo kateheti v časnike in v katerih poročajo, da se je dr. Ubl lagal v deželnem zboru. Toda kaj hočemo, kadar treba udrihati po cerkvi in po duhovnikih, takrat se

kako besedo; skupnega nič ni bilo, ker je bilo raztrgano, vendar iz posameznih besed sklepa, da so te besede iz kake pesmi vzete.

Kaj mi hoče to, si misli Marija, vendar spravi v žep, morda bo vendar-le še kedaj to potrebovala, da se zvé, kdo da ji je umoril moža.

II.

Čas je hitel, sedem let je minulo od tedaj in Marija je nosila še vedno žalujočo obleko, še vedno sama, le v cerkev, k revežem in h kapelici vodila jo je pot, ko je po letu prebivala na svojem posestvu. Po zimi je živela v mestu. Neki večer napravi njena prijateljica posebno veselico, in tudi Marijo toliko časa vabi in prosi, da obljubi iz prijaznosti priti k njej v hišo, a da se ne bo vdeleževala veselice, tudi svoje črne obleke ne bo odložila. Prijateljica ji vse dovoli, le da jo privabi k sebi in nekoliko raztrese, ker se je bala za njeno življenje.

Bila je lepa veselica tisti večer v mestu. Umetna godba je vedrila goste in pevci in govorniki so nastopali ter kratkočasili zbrano družbo. Vse je bilo

veselo in dobre volje, le Marija je od zadej samevala in gledala predse, kakor bi se za vse nič ne menila in ne vedela, kaj se godi krog nje.

Na enkrat nastopi tuj pevec, ki je slučajno bival v mestu, stopi k glasoviru in začne spremljajoč na glasovirji peti z lepodonečim glasom pesem, o kateri je napovedal poslušalcem, da jo je sam zložil in vglasbil.

Ko pevec poje lepo pesem, začne ga tudi Marija poslušati; vedno bolj se zanima za pesem, zdi se ji, da čuje besede, ki so bile zapisane na onem papirju, kateri je dobila za skorjo hrastovega debla.

Glasno ploskanje se razlega po dvorani, ko pevec doppedje. Marija pa se približa pevcu, ga pohvali, kako je krasna ta pesem in izreče željo, da bi ona rada imela celo to pesem.

„Ni še nikjer natisnena“, pravi neznani pevec.

„Ali bi bili tako prijazni, da bi mi jo napisali, ker mi je posebno všeč“, reče mirno Marija.

„Ako vam, milostna gospa, s tem vstrežem, iz srca rad, jutri pošljite po-njo v gostilno, kjer prebivam“, odgovori tujec.

„Precej bi jo rada imela, ko bi bilo mogoče“.

nič ne vpraša, kak naj bode kol; če huje vdari, boljše se zdi brezvercem. Naš g. poslanec bo pa dobil sedaj mnogo tvarine, da o priliki nemškim liberalcem posveti, kako so resnicoljubni in pravični.

Družba sv. Mohorja je v preteklem letu tudi na Koroškem lepo napredovala; število udov se je namreč pomnožilo od 3133 na 3608, torej jih je letos za 475 več, kakor lani.

Dné 14. novembra ob 4. uri popoldne razkrije družba sv. Mohora na pokopališču v Celovcu grobni spomenik pokojnemu msgr. Andreju Einspielerju. Najprej bodo molitve v cerkvi in potem na pokopališču. Odbor vabi slovenske rodoljube, naj se vdeležé te slavnosti, ako jim mogoče; sicer pa se spominjajmo blagega pokojnika v svojih molitvah. Isti dan zvečer pa napravi podružnica Ciril-Methodova za Celovec in okolico slavnost v spomin cesarjeve štiridesetletne vlade v dvorani družbe katoliških rokodelskih pomočnikov. — Kakor vidimo, gre tudi na Koroškem na dan katoličan in Slovan.

S Štajerskega. (O narodnih razmerah.) Liberalni, med nami naseljeni tujci, večidel Nemci, se ne marajo učiti slovenščine. Zavoljo tega si na vse kriplje prizadevajo, naj bi se mi Slovenci njim na ljubo izneverili svojej materi, ob enem pa tudi hopnili v brezversko-liberalni koš. Ti liberalci so premotili tu in tam katerega nezavednega Slovence, da sedaj zaničuje tisto govorico, katero ga je naučila njegova slovenska mati. Takšnim slovenskim po-sili-nemcem nekateri pravijo, da so to nemšku-

tarji. Kako neki bi Nemci sodili o Nemcu, kateri bi se predrznil zaničevati nemški svoj jezik? — Od liberalnih Nemcev in nemškutarskih po-sili-nemcev treba je razločevati konservativne Nemce. Toti so duha krščanskega. Kakor takšni so pravicoljubni in torej nam Slovincem ne kratijo naših pravic v šoli in uradih. Enega takega konservativnega na Zgornjem Štajerskem rojenega Nemca (Hermana) so Slovenci v okraji Ptuj več kakor 20 let pošiljali kot zastopnika v deželni zbor v Gradec, od leta 1873 in do svoje smrti je tudi v državnem zboru na Dunaji možato zastopal slovenske kmete v okrajih Ptuj, Ormož, Ljutomer, sv. Lenart, Rogatec. On je bil sodnik. Naučil se je slovenski govoriti in pisati. Izprevidel je, da se je Slovincem v narodnem obziru godila krivica po šolah in uradih ali „kancelijah“, vsled tega je kot pravicoljuben Nemec začel svoj glas povzdigovati za zatirane Slovence. Toti so iz hvaležnosti ob času volitev vselej zopet zanj glasovali. Konservativni Nemci in Slovenci so si torej prijatelji. Dober kristijan se namreč ravna po besedah: „Česar nočeš, da bi drugi storili tebi, tega tudi ti ne stori drugim“. Vsi avstrijski narodi, naj že bodo Slovenci ali Nemci ali kdo drugi, vsi imajo v državi enake dolžnosti, zakaj li bi ne imeli vživati enakih pravic? Saj n. pr. penez, ki ga Slovenec nosi v davkarnico, ne velja manje ne več, kakor dačni denar, ki ga odšteva Nemec. — Ljudstvo po nemških krajih pozna razloček med liberalci in konservativci. Naši po-sili-nemci za to ne vejo. Ti še pra-

— „Ako vam je na tem, prosim črnila in papirja“, pravi pevec in napiše pesem, po kateri Marija hlastno seže, se prijazno zanjo zahvali in odide v stransko sobo. S tresočo roko izvleče iz žepa kos zavitega, v denarnici shranjenega papirja ter primerja besede in pisavo z napisano pesmijo, ki jo je dobila. Naenkrat obledi, vsklikne in omahne na stol. Prijateljica, ki je prišla slučajno gledat za njo, ji je precej v pomoč. Takoj se Marija zave ter reče prijateljici: „Prosim, obdrži neznanega pevca v dvorani in hitro pošlji iskat stražnikov.“

„Kaj ti, je Marija, ali se ti bléde?“ pravi domača gospa.

„Hitro pojdi in stori, kar ti naročam, da ne bo prepozno, vse boš pozneje razumela.“ Gospa odhiti in Marija sama šepeta: „Nobeden drugi ni umoril meni moža, kakor ta pevec, pesem in pisava sta na vseh papirjih popolno enaki“. V velikem strahu Marija težko pričakuje domače gospe.

V dvorani je bilo med tem posebno živahno; veselica je postala bolj domača, gosti bolj glasni; posebno je bilo živahno okrog neznanega pevca, ki je znal družbo prav posebno kratkočasiti.

„Kdo pa je bila ona črno oblečena gospa, ki me je tako prosila, naj ji napišem svojo pesem; mora jo posebno veseliti lepo petje“, pravi pevec.

„Ta gospa hodi kakor senca okrog, čudim se,“ pravi sosed, „da je danes prišla sem, ker sicer ne gré v nobeno družbo, odkar je zgubila svojega moža. Kakih sedem let je namreč od tega, kar so ga na lovu roparji vstrelili in oropali; od tedaj Marija ni bila več vesela.“

Pevec pri teh besedah obledi, oči se mu nemirno obračajo po dvorani, veselje ga mine, popolno obmolkne, vstane ter pravi domači gospej:

„Dovolite, milostna gospa, da se vam najdo-stojneje zahvalim za vašo prijaznost; opravi mi branijo, da je ne morem več dalje vživati.“

„Kam tako hitro“, pravi gospa, „sedaj se bo veselica še le oživela, ostanite še pri nas, zelo me bo veselilo.“

„Hvala, ne morem . . . priporočim se . . .“ jecljá pevec.

Sedaj pa se odpró vrata in dva stražnika stopita v dvorano. Pevec jih prvi opazi, poskusi se umakniti

viloma vsaj svoje krščanske dolžnosti sicer opravljajo, ob nedeljah in praznikih prihajajo k službi Božji, toda liberalcem strežejo ob najimenitnejših urah v javnem življenju, to je, pri raznovrstnih volitvah. Taki večinoma po židovsko-liberalnih časnikih zapeljani ljudje hočejo namreč veljati za „Nemce“, a v svoji neprevidnosti ne znajo razločevati med Nemcem

in Nemcem, med brezverskimi liberalci in krščanski mislečimi konservativci. Vsled tega se je celo lahko primerilo, da po raznih krajih na slovenskem štajerskem k nam priseljeni „liberalni“ gospodje gosposdujejo nad nami domačini. To dokazuje, da je pesnik povedal resnico, ako je rekel: „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevej peti.“

Cerkev in šola.

Mesec november vernim dušam posvečen.

Že do sedaj opravljalo se je obilo molitev za verne duše v vicah meseca novembra. Tudi so v Rimu radi dovoljevali odpustke onim, ki so se vdeleževali pobožnosti za rajne duše. Ali taki odpustki bili so podeljeni le posameznim osebam ali posameznim družbam. — Letos 17. januarija pa so sv. Oče na mnogotere prošnje dovolili za vso cerkev velike odpustke vsem onim, ki se skozi cel mesec november vdeležujejo ali cerkvenih pobožnosti za rajne duše, ali pa, ki sami za-se tako pobožnost opravljajo. Odpustki pa so ti-le: Vsak dan nepopolni odpustek sedem let in sedem kvadragen; jedenkrat v mesecu pa popolnoma odpustek pod navadnimi pogoji. Potrebno je le še obiskati kako cerkev ali kako očitno kapelo ter v njej moliti na papežev namen. Odpustki ti morejo se tudi dušam v vicah v prid obrniti.

v stransko sobo, a močna roka redarjeva ga zgrabi: „V imenu postave pojdite z nami!“

Gostje obtihnejo, čudijo se in povprašujejo, kaj to pomeni. Sedaj pa se prikaže iz stranske sobe gospa Marija ter vsklikne s silnim glasom: „Ta je zlobnež, ki je umoril mojega moža.“

Družba se hitro razide in kmalu vlada tihota v veliki dvorani.

* * *

Cez par mesecev so obsodili onega pevca na smrt; pričali so iz pisave na papirjih, katere jim je izročila Marija, da je on bil med onimi, ki so vstrelili pokojnega Ivana. Pevce se je nazadnje tudi sam udal. Bil je sin bogatih starišev, ki je imel bistro glavo, a sprijeno grdo srce, zato je zašel na kriva pota in končal na morišči.

Marija pa je hodila še vedno h kapelici in obiskovala reveže ter deleč jim bogate darove, govorila: Bodite pošteni, z malim zadovoljni in zvesti, tudi če vas nikdo ne vidi, ker nič ni tako skrito, da bi ne bilo očito — čez sedem let!

Kako je kardinal Lavižeri blagoslovil svoj grob?

Znani kardinal Lavižeri, nadškof v Kartagi v Afriki, ki je nedavno hodil po Evropi in kakor misijonar vnmel ljudi na različnih krajih, naj se usmilijo ubogih zamorcev, ter zabranijo, da ne bodo več ž njimi kupčevali brezvestni ljudje, zida v svojem škofijskem mestu stolno cerkev. Tam pri cerkvenih vratih si je tudi kardinal izbral prostor za svoj grob, sedem metrov dolgo, pa tri metre široko in globoko rakev. Ta svoj grob je zadnji čas kardinal sam blagoslovil prav slovesno, zbral je okrog sebe profesorje in gojence svojega semenišča in jim pred blagoslovilom izpregovoril nekaj besed: „Da morebiti“ — reče po priliki — „ne bodete preveč žalostni zaradi obreda, ki ga imam opraviti, vam povem par besed, ki bodo vas in mene potolažile. Bog mi je dal milost, da sem vsak dan mislil na smrt. Ta misel je vodila vsa moja dela in moje slabotno zdravje je pripomoglo, da sem se še bolj sprijaznil s to mislijo. A čas beži in jaz sem vedno bližje svojemu grobu; kolikor bolj se staram, tem rajše mislim na smrt. Spoznal sem, da je bilo to za-me zelo dobro. To me je vzbujalo, da pazim na vsako svoje delo. Spominjaj se človek svojih poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil, ta misel silila me je na delo: Delajte, dokler je dan, ker pride noč, ko ne bo mogel nihče več delati.“

„In zato sem danes na večer svojega življenja z vami pri svojem grobu, da resno pomislim, kako bi še najbolje preživel zadnje svoje dneve.“ Potem kardinal dodá nekaj naukov svojim učencem in sklene: „kmalu se približa dan, in meni bo treba vaših molitev, pri katerih se spominjajte svojega očeta in zanj Boga prosite usmiljenja. Ponižno vas prosim, plačujte mi mojo očetovsko ljubezen s svojimi molitvami. Usmilite se me vsaj vi, prijatelji moji!“ Plakati so jeli mladi gojenci, kardinal pa gré v grob, ga blagoslovi in nekoliko časa ondi ostane. Pojoč psalm „Miserere“ vrne se kardinal miren iz groba in se poda s svojimi v semenišče. Ni, da bi popisali, kako silno so obred in besede škofove pretresle vse pričuječe. Ni čuda, tako govoré, delajo in živé svetniki na zemlji.

Rusinska 900letnica.

Katoliški Rusini v Galiciji praznovali so 13. t. m. 900letnico, odkar so kristijani postali. Po ukazu svojega nadškofa dr. Sembratovicia obhajali so omenjeni dan veliko cerkveno slavnost. Pri tej priložnosti izdal je nadškof pastirski list svojim vernikom, v katerem povdarja, da je bil sv. Vladimir, ki je med rusinskimi knezi prvi vsprejel krščansko vero, z Rimom združen, in da je bilo vse rusinsko ljudstvo po vsprejetji krščanstva katoliško. Posebno toplo priporoča nadškof Sembratoviez, moliti za cesarja in papeža. H koncu pa doda, da Rusi, ki so meseca julija praznovali podobno slovesnost v Kijevu, k temu niso bili opravičeni, ker so odpadli od katoliške vere, katero je bil vsprejel sv. Vladimir. — Mi se veselimo s katoliškimi Rusini te slavnostne 900letnice. Pristavimo pa tudi željo, naj bi se tudi Rusi, Srbi in Bolgari na priprošnjo sv. Cirila in Metoda povrnili v naročje katoliške cerkve!

Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Damijan Pavlič, je bil 17. t. m. cerkveno vmeščen na faro Kostanjevico. Na njegovo mesto za vikarja v Zagorje na Notranjskem imenovan je č. g. Franc Groznik, beneficijant v St. Vidu pri Zatičini. — Umrl je 18. t. m. v Ljubljani č. g. Ignacij Tavčar, bivši župnik v Križevem pri Kostanjevici. Rojen je bil rajni l. 1827 novega leta dan kot dvojčič z bratom Antonom, ki je umrl pred tremi leti kot župnik na Raki. Oba brata sta bila v mašnika posvečena 31. julija 1852. Tudi na sv. Luke dan pa je v Idriji umrl čast. gosp. Nace Eržen, župnik tržaške škofije v pokoji, star 82 let. 29. t. m. v Škofji Loki gospod Simon Kosmač. Naj v miru počivajo! — **V lavantluskii škofiji:** Č. gosp. Al. Bratusa gré za beneficijata na Ptuj; čast. g. Karol Tribnik s Teharjev za prvega kapelana v Reichenberg; na Teharje č. g. M. Tomažič; v Cirkovce čast. g. Fr. Geč; in v Ormož čast. g. F. Munda iz Središča. Kapelanija v Središču in na Pilštani ostaneta prazni. Č. g. Jane Klepač, provizor v Razborji, je dobil župnijo v Razborji. Č. g. Marko Tomažič, kapelan v Pilštani, gré za kapelana v Trbovlje in č. g. Blaž Kukovec, kapelan v Trbovljah pride za prvega kapelana v Reichenburg. Čast. g. Karol Tribnik, kapelan v Teharji, ostane na svojem mestu.

Gospodarske in obrtnijske stvari.

Kako krmiti z divjim kostanjem. Divji kostanj ima skoraj toliko redilnih snovij v sebi, kot žitno zrnje, razločuje se pa po tem, da ima več vode in nekaj posebnih, grenkih, trpkih tvarin. Ta trpkost je tudi kriva, da živina s početka za tako krmo ne mara in da se je konji dolgo časa branijo. Največkrat pa se rabi kostanj za krmenje divjačine.

Kdor ima divji kostanj ali ga lahko ceno dobi, mora ga začeti svoji živini prav po malo pokladati, teden za tednom se lahko nekoliko primakne. Tako se navadijo živali te krme, da jo kasneje kaj rade jedo. Skušnja uči, da naredi kostanj dobro meso, pri prešičih dobro slanino, pri kravah tolsto mleko, a meso in mleko je prosto vsakega nenavadnega okusa. Ceni se, da 1 kilogr. kostanja toliko zaleže, kot 2 klgr. sena. Če se divji kostanj poklada svež, treba ga je prej streti, sicer ga morejo uživati le konji in še ti ne prav lahko. Dobro je, ga sušiti na zraku, še bolje pa v peči ter pred pokladanjem razdrobiti, ker postane tako lažje prebavljiv in tudi precej svoje grenkobe zgubi.

Če hočemo divji kostanj dalje časa hraniti, moramo ga posušiti, ker sicer rad splesni je ter ni več za rabo. Posušenega in zdrobljenega lahko pokladamo govedi z rezanico pomešanega ter namestuje druge primesi popolno ali pa deloma. Ovcam se more dati na dan $\frac{1}{2}$ kilograma, kravam 2 do 5 klgr., govedi, katero debelimo do 10 klgr. Prav dobro so se redili pitani voli, ko se jim je dajalo na dan po 6 klgr. razmletega kostanja, $\frac{1}{2}$ do 1 klgr. zmletega

žita, 5 do 6 klgr. rezanice in 5 do 7 klgr. sena in nekoliko soli. Ako hočemo, da bode kostanj koristil, ga ne smemo več pokladati, kakor smo rekli.

Kako obvarovati sadno drevje strupenih zajčjih zob? Bliža se zima in ko zapade sneg, približal se bode tudi škodljivi zajec sadnim vrtovom, da uniči marsikateremu sadjarju vse veselje. Nekateri gospodarji namažejo svoje sadno drevje z ilovico, drugi zopet z ugašenim apnom. Ilovica prav nič ne izdaja, ker jo takoj dež izpere, apno je že bolje. Drugi povežejo drevesca s slamo — škoda za slamo, ki bi se lahko bolje porabila, škoda za povezovanje in za čas. Če sneg debelo zapade in vsled hudega mraza na površji zmrzne, prav lahko drži zajca, in ta obje kožo nad slamo, rani krono in drevesce polagoma pogine. Ako ima pa kako mlajše deblo v koži razpoke, zaležejo mrčesi vanje svoja jajca in s slamnatim povezom branimo le škodljivo zalego. — Skušen sadjar, kateremu je zajec na njegovem velikem sadnem vrtu mnogo škodoval, pomagal si je slednjič s tem-le cenim a dobrim sredstvom: Jaz vzamem, pravi, 1 del navadne ilovice, 1 del svežega kravjeka in $1\frac{1}{2}$ del ugašenega apna, denem vse to v kak škaf ali vedrico, po številu drevesc, prilijem vode, še bolje pa gnojnice, ter vse to z leseno lopatico dobro premešam, da postane tekoče, da se lahko maže. Nazadnje, predno začnem mazati, prilijem še jeden, dva — ako hočem prav močno narediti — tri mehurje govejega žolča, zopet vse prav dobro premešam ter jamem mazati drevesca s čopičem (penzel-

nom) iz ščetin, kakor se rabi za belenje sten. Dva-
indvajset let že rabim to sredstvo; drevo očisti mahu,
zamori jajčeca mrčesov, ker jim zapre zrak in brani
zajcem, da mi ne poškodujejo drevese, zato morem
to ceno in zanesljivo sredstvo vsem sadjarjem prav
toplo priporočiti.

Poskušnja mleka. Kdor se hoče prepričati,
je li mleko z vodo zmešano, ali ne, kane naj jedno
kapljico na noht svojega palca. Ako kapljica visoko
obstoja, je mleko čisto; ako pa razpade, je z vodo

mešano. Ali pa se vtakne vezilna igla v mleko. Če
mleko na njej obvisi, je z vodo kvarjeno; ako ga
nič ne obvisi, je čisto.

Da se trdo meso mehko skuha, prilije se
posnetemu mesu žganja (1 žlico na 8 funtov); naj-
trje meso se s tem omeči in nima nikakega okusa
po žganji. Isto se neki doseže, če se pridene ko-
privnih peres in če denemo meso za 10 minut v
vodo, ki je pomešana s sokom dinj (melon), postane
sila mehko.

Razne vesti.

(Nove knjige). Drobthinice, XXII. letnik.
Uredil dr. Fr. Lampe. — To prelepo knjigo je
podarila letos Katoliška družba svojim udom in jo
prodaja tudi drugim po 1 gld. 20 kr. V knjigi je
res, kakor kaže ime, polno lepih manjših in
večjih drobtin, n. pr. Sedem postnih pridig Anton
Slomškovih, životopisi Riharja, slavnega skladatelja,
ljublanskega škofa, srebrnomašnika, pobožnega pes-
nika Rad. Silvestra; popis, kako se je vršila zlata
maša sv. Očeta, kakšna je bila Vatikanska razstava;
nekaj drobtin, ki nas spominjajo štiridesetletne vlade
našega cesarja; polno kopo mičnih pesmic, posebno
Virkovih, in par kratkih povestic, katerih bi v „Drob-
thinicah“ še več želeli. Zato „Drobthinice“ svojim bralcem
prav gorko priporočamo. — „Krščanski deto-
ljub“, 3. zvezek. Ta listič je namenjen posebno
starišem in gospodarjem, ki najdejo v njem mnogo
dobrih zrn, kako vzrejevati mladino, da ostane verna
in poštena. Ako Slovenci zelo veliko darujejo in
storé za tuje otroke, kakor nam priča sv. Detinstvo,
potem smemo trdno pričakovati, da bodo še več
storili za domače, ker ljubezen bodi urejena in zato
upamo, da bodo obilno pristopali društvu detoljubov,
ki ima preblagi namen krščanski: vzgojevati mladino,
in izgubljeno reševati.

(C. kr. obrtne šole) v Ljubljani ne prično
svojega delovanja dne 5. novembra, kakor je bilo
poprej odloženo, temveč redni pouk se začne z
mesecem decembrom. Vodstvo obeh zavodov
bode pravočasno naznanilo po listih dan otvorjenja
in pričetek vpisovanja.

(Proti ciganom) izdale so vse deželne vlade
ostrejša naredbi. Vsem ciganskim družinam, ki se
priklatijo čez mejo v deželo, prodali se bodo konji,
vozovi in druge vrednosti, da se vsaj deloma po-
krijejo troški za hrano in vožnjo. Občine morajo v
tem oziru podpirati okrajna glavarstva. Vsak cigan
bo zdravniški preiskan ter poslan v bližnjo bol-

nišnico, ako bo imel nalezljivo bolezen. Tovariše
njegove in blago bodo razkužili.

(Nedelja!) V nedeljo, dné 14. oktobra se je
razbil pri železničnem mostu na Ptuji splav ali flos
na Dravi. Eden splavar je v tem utonil. Kakih
10 minut še se je sicer držal na stebru, ali predno
so mu prišli na pomoč, bile so ga moči že za-
pustile.

(V Brazilijo) je odplulo dné 25. oktobra na
Lloydovem parniku „Heliosu“ 400 avstrijskih izse-
ljencev, večinoma Tržičanov in Slovencev s Krasa.
Pravijo, da bo vsega skupaj zamenjalo avstrijsko do-
movino z Brazilijo 8—10.000 oseb. Znova moramo,
kar je naša dolžnost, naglašati, da brezvestni agentje
obljubujejo več, mnogo več, nego mora brazilijanska
vlada izpolniti. Izseljenci res dobijo kos zemljišča
zastonj, a navadno v jako nezdravih krajih. Nujno
svarimo tedaj lahkovrneže, naj se ne dajo presle-
piti od zlatih, a ničevnih obljub.

(Velikanska brada.) Na Francoskem živi mož
z imenom Julij Dumont, ki meri 1 meter 62 cm.,
brada njegova pa je dolga 1 meter 86 cm.; torej
24 cm. daljša, kakor je on velik. Dela nima nobe-
nega, samo s svojo brado se ukvarja, ker je silno
ponosen nanjo in mu tudi denarja ne manjka. Se-
veda, on ne more nositi svoje brade tako, kakor
drugi možje, ker bi pri vsakem koraku nanjo stopil,
ampak nabere jo v gube, jih zatrdi z iglicami in
jo spravi pod svojo gornjo suknjo. — Vsak človek
ima svoje skrbi in svoje veselje.

(Gostilničarja vpraša gost:) Koliko vedrov pive
potočite vsak teden? Kakih dvajset vedrov na teden.
Jaz pa vem za pripomoček, s katerim bi vsak teden
pet vedrov več potočili. Radoveden sem, kak pripo-
moček mi bodele nasvetovali, pravi lakomni gostil-
ničar; nalijte vsak vrček poln do vrha, kakor se
spodobi in pet vedrov ga bote več potočili, reče gost,
izpije, plača in gre.

Loterijske srečke.

Trst	20. oktobra:	84,	44,	40,	89,	5.
Line	20. oktobra:	52,	25,	1,	14,	31.
Gradec	27. oktobra:	57,	2,	30,	60,	70.
Dunaj	27. oktobra:	76,	68,	84,	44,	86.
Praga	24. oktobra:	10,	11,	17,	74,	56.

Tržne cene v Ljubljani

dné 31. oktobra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	5	85	Špeh povejen, kgr. . .	—	70
Rež, "	4	55	Surovo maslo, " . . .	—	90
Ječmen, "	4	39	Jajce, jedno " . . .	—	2 ⁵
Oves, "	2	44	Mleko, liter	—	8
Ajda, "	4	22	Goveje meso, kgr. . .	—	56
Proso, "	4	71	Telečje "	—	48
Koruz, "	5	20	Svinjsko "	—	45
Krompir, "	2	50	Koštrunovo "	—	32
Leča, "	12	—	Pišanee "	—	28
Grah, "	13	—	Golob "	—	15
Fižol, "	11	—	Seno, 100 kgr.	2	50
Maslo, kgr.	1	—	Slama, "	2	32
Mast, "	—	80	Drva trda, 4 □ mtr. .	6	50
Špeh svež, "	—	54	" mehka, "	4	25

➤ Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dne 15. novembra.

ZABAVI IN POUKU.

DOM
in
SVET

Izhaja po jeden-krat na mesec.

Za celo leto 1960
Za pol leta — 80

ZABAVI IN POUKU.

Slomškovih zbranih spisov

(I. del: „Sola in odgoja“ str. 180; II. del: „narodna politika in narodno gospodarstvo“ str. 183—354; III. del: „razna poučna tvarina“ str. 357—428 dobiva se izvod po 1 gl. pri izdajatelju: **Mih. Lenčkovski, župniku v Makolah** (Maxau b. Poltschach); III. knjiga, Životopisi, str. 397 pa po 70 kr. Po ravno isti ceni tudi po vseh slovenskih bukvarnah! Prva in druga knjiga ste pošli; **Val. Orožnovih** pesni je še nekoliko izvodov na prodaj po 40 kr.

Pete knjige: „Slomškovi „pastirski listi““ ni mōči izdajati, dokler za III. in IV. tiskovni stroški niso poravnani.

Odlitokan v Trstu 1882

s srebrno svetinjo.

AVGUST DRELSE,
tovarnar peči iz prstenih izdelkov,
v Ljubljani.

**Izdelovanje in zaloga najraznovrstnejših
peči najnovejše sestave**

belih in barvenih iz ognjesigurnega gradiva, elegantno in cenó.

Zaloga **kemijskih aparatov** z najtršim osteklenjem, kojega se ne primejo kisline.

Izvršuje naročila na **cevi, nadstavce za dimnike z vetrnjakom**, na **stavbene okraske, rebra za cerkvene oboke, ognjesigurne opeke** in vse v stroko **prstenega blaga** spadajoče predmete.

(20)

Izdajatelj: M. Kolar.

Odgovorni urednik: A. Kalan.

Tiska „Katoliška Tiskarna“.